

**Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et
Exercitiis Accommodatæ Libri IV**

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. I. Vtrum Peccatum sit infinitæ Malitiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

[MRA] [IHS] [IPH]

CONTROVERSIARVM
THEOLOGICARVM
LIBER IV.
DE INCARNATIONE
E T
SACRAMENTIS.
TRACTATUS I.
DE INCARNATIONE.
CAPVT I.

DE NECESSITATE INCARNATIONIS.

CONTROVERSIĀ I.

Virum Peccatum sit infinitæ malitiæ.

Poterat hæc quæstio tractari in secundo libro cùm ageretur de Peccatis. sed vñ jam recepto translatæ est in hunc locum, occasione doctrinæ fatis communis, afferentis, ex infinitate malitiæ peccati, & non aliter, posse Necessitatem Incarnationis seu satisfactionis infiniti valoris pro peccato generis humani probari. Preliminaris ergo seu præjudicialis quæstio est, An peccatum sit, aut possit esse infinitæ Malitiæ: quod si negabitur, prout negabitur, videndum

deinde erit, an ex alio capite fuerit ad finem redemptionis nostræ Necessaria Incarnatio: quod idem est ac querere, an Creatura pura posset faticere pro peccato, cùm ejus Malitia sit tantum Finita. Pro resolutione prioris quæstionis

2. Supponendum est 1. Christi opera habuisse ex duplice capite condignitatem ad delendum peccatum generis humani, videlicet in genere Satisfactionis, & in genere Meriti. Discriben utriusque declarabitur in progressu. Hoc inquam nunc supponimus, infra probandum; Si enim Christi satisfactio non fuisset condigna & sufficiens,

K k k

sufficiens, inepta esset præsens quæstio, vtrum fuerit Necessaria.

Supponendum 2. In peccato posse considerari tres Formalitates diversas, ab invicem separabiles, &c, licet non perfectè & reciprocè, ab invicem præscindibiles. Prima est, quod sit contra legem vel præcipientem, vel prohibentem. Secunda, quod sit Voluntaria aversio ab ultimo Fine, & ab aeterna felicitate. Tertia, quod sit offensa & contemptus quidam divinae Majestatis, Excellentiae & amicitiae ejusdem. Haec formalitates in peccato repertæ, pariunt diversos effectus morales. Nam peccatum ut habet primam formalitatem, infert Reatum Pœnam & supplicij subeundi: & hac formalitas reperitur etiam in peccato Veniali. Prout peccatum habet secundam formalitatem, infert privationem ultimi Finis, non quidem per modum supplicij, sed præcisè quatenus non erat possum Medium Necessarium ad ultimum finem consequendum: quo modo averteretur aliquis ab ultimo fine, si apprehenderet aliquam actionem esse necessariam ad ultimum finem, eam tamen voluntatiè omitteret, eò quod arbitratetur, ultimum finem esse sibi aliunde impossibilem, ex defectu vel impossibilitate alterius ejusdem Medij etiam necessarij. Denique tertia formalitas infert in Persona offensa Jus ad rationabilem aversionem ab offendente, & Jus tractandi eum ut inimicum, in offendente vero infert obligationem satisfaciendi & placandi offensum, seu tollendi Jus rationabilis aversio- nis. De hac tertia formalitate dubitatur, an reperiatur propriè in peccato Veniali, & videtur negandum cum S. Thoma, quem sequitur Suarez d. 4. s. II. §. dico tamen primo. & alij Recentiores. Quia peccatum Veniale non est contemptus divinae amicitiae, quam non dissolvit, ac proinde non præberet Deo titulum aversionis; nec parit obligationem satisfaciendi pro offensa: ino non est materia satisfactionis propriè dictæ pro culpa, sed solum pro pœna, cuius reatum contraxit per primam formalitatem, quatenus est transgressio legis. Præberet quidem peccatum Veniale Deo titulum negandi aliquos favores majores quos exhibuit et non peccanti: sed hoc non est aversio propriè dicta, nec tollitur per satisfactionem, sed per actus meritorios, quibus homo illos favores iterum promeretur.

3. Supponendum 3. cum P. VVadingo d. I. dub. 3. n. 34. Peccatum mortale ex duplice capite prometeri pœnam, nempe, & quatenus est transgressio Legis, & quatenus est offensa Dei. Quatenus est offensa Dei meretur pœnam aeternam, & etenim infinita, quatenus aeternitas à parte post est aliquo modo infinita. Quatenus autem præcisè est transgressio Legis, meretur insuper aliquam pœnam, non quidem aeternam, sed temporalem; & hanc etiam in inferno cessare docet idem Author, de quo nos diximus in secundo libro. Ratio prioris est, quia ex transgressione Legis oritur in Legislator, exercente Justitiam Vindicativam, jus puniendi

transgressorem pœnam commensurata & proportionata transgressioni Legis. Hujus autem transgressionis malitia commensuratur cum Bonis illis, quod Legislator per observantiam legis tenebat: hoc vero bonum non est bonum infinitum ut patet: ergo nec malitia transgressio est infinita, ne quidem secundum quid, in eo sensu, quo contemptus divinae amicitiae est malitia infinita secundum quid, ut dicimus: ergo non meretur pœnam aeternam, quæ est infinita secundum quid. Ratio posterioris, nempe, quid meretur pœnam temporalem, est hac: quia de fide de quod remissâ pœnam aeternam, adhuc remaneat, per loquendo, reatus pœnam temporalis: hujus item rei nulla commodior ratio reddi potest, quando dicendo cum quodam Recentiore Hispano, quod peccatum, ut est transgressio legis, & viceversa a Justitia vindicativa, meretur pœnam temporalem, quæ remaneat, sublatâ pœnam aeternam, deo proper contemptum divinae Majestatis, & amicitiae ejusdem: quare rectè dicitur, non enim Dei arbitrio, sed ex causa rei remaneat hujusmodi pœnam temporalem.

Præsens itaque controversia procedit de malitate offensæ divinae, de qua quantum, aut simpliciter infinita malitia. Affirmant Cœ. Capreol. Didacus Alvarez, Hurt, Mendoza, Coninx, Martinonius, VVadingus, Bernaldo Conmunius tamen RR. negant.

4. DICO, Malitiam peccati non est simpliciter infinitam, sed solum secundum quid. Est infinitam secundum quid, colligitur ex infinite persona offensa. Quod autem non infinita simpliciter & absolute, loquendo de peccato Veniali, consentiunt adverbari; quod peccatum mortale est dissensio. Probatur item Conclusio primò & sufficiens, offendendo, principium adversariorum argumentum esse ex numero eorum, quæ nimium probant, & ideo nihil probant. Argumentum eorum delimum est pœna quam meretur peccatum mortale; nisi enim, inquit, esset infinita malitia, non meretur pœnam aeternam: atqui meretur pœnam aeternam: ergo est infinita malitia. Argumentum hoc infra solvemus, assignando aliam rationem hujus meriti. Nunc offendendum est, plus probare quād admitti possit ab adversariis: probaret, inquam, quid etiam actus meritorius pœdens ab homine justo, esset infinita bonitatis, quæ meretur pœnum aeternum, nempe vitam aeternam, ut definitum est in Tridentino Concilio, sequiam autem omnes negant: ergo etiam in adversariorum argumento negari potest.

P. Hurtadus Mendoza §. 29. duas respon- siones adhibet huic retorsioni. Primo, ait, respondi posse, nostra bona opera solum mereri contingit substantiam visionis beatæ, ipsam autem aeternam illius non mereri. Rationem assignat, quia non aliter meremur Gloriam, nisi in quantum meremur gratiam habitualem: atqui aeternam Gratiam habitualis non meremur, quia hujus

nitas pender a perseverantia & auxilio gratiae finalis, quam nemo condigne meretur: ergo nec aeternitatem gloriae meremur condigne. Confirmat deinde hoc ipsum. aeternitas Visionis non debetur, nisi in quantum debetur aeternitas Gratiae: quia Visio est effectus Gratiae: sed aeternitas Gratiae non debetur: ergo nec aeternitas Visionis.

5. Hae tamen responsio est imprimis contra torrentem Doctorum, ut facetur auctor, vnde nec ipse acquiescit. Deinde impugnatur ratione. Si enim non meremur aeternitatem visionis ex hoc capite, quia perseverantia finalis in gratia non meremur, a qua pender aeternitas Visionis, sequitur, nos non mereri substantiam Visionis de con-
digno, quod est contra ipsum adversarium. Se-
quela probatur. Nam visio beata ne quidem ad
vincum inflans darum nisi dependenter a perseve-
rantia finali: ergo si hoc obstat, quominus meremur aeternitatem Visionis, etiam obstat, quo-
minus mereamur substantiam Visionis.

6. Ad argumentum vero Hurtadi facilis est responsio: sicut sub conditione meremur aeternitatem visionis, ita etiam sub conditione meremur aeternitatem Gratiae, nempe, si in Gratia decesserimus: ergo purificata conditione meremur tam aeternitatem Gratiae quam Glorie. In hoc & non alio modo meremur permanentiam aeternam, nempe si in peccato decesserimus: ergo si purifi-
cata hac conditione meritum peccata aeternum est meritum malitiae simpliciter infinitum, etiam meritum Gratiae & Glorie erit bonitas infinita: hoc autem etiam adversarius negat: ergo pari jure ne-
gatur, peccatum esse malitia infinita.

7. Impugnatur responsio secundum. Concilium Trident. docet, nos nostris operibus in Gratia mereri vitam aeternam: ergo non tantum meremur substantiam Visionis, sed ipsam quo-
que aeternitatem.

Ad hoc responder Hurtadus, nos mereri quidem aeternitatem, sed solum materialiter seu consecutivae, quatenus ex natura rei consequitur lumen gloriae, quod connaturaliter petit durare aeternum. Senum proinde Concilij vult esse, nos mereri visionem, quae connaturaliter est aeterna.

8. Sed contra 1. Qui meretur essentiam rei, mereatur etiam passiones & proprietates essentiae: aqua aeternitas est proprietas Visionis: ergo si meremur essentiam Visionis, mereamur etiam aeternitatem illius. Responder Hurtadus n. 33, dis-
tinguendo maiorem, quando passio addit multo majus beneficium, quam sola essentia, & est divi-
nitus separabilis ab essentia, negat maiorem, quando vero non addit, & essentia sine passione est pari momenti, concedit. Jam vero Visio etiam sine aeternitate est res magni momenti: aeternitas insuper addit magnum beneficium: ergo metendo visionem non hoc ipso meremur illius aeternitatem.

Sed contra: Visio momentanea non esset premium sufficiens ad alliciendos SS. Martyres,

vt tormenta sustinerent: alliciebantur ab aeternitate praemij: omne autem illud pertinet ad constitutionem praemij, quod est necessarium, ut sufficienter alliciatur animus ad actus meritorios eliciendos, quorum obtainendorum gratia premium est constitutum.

9. Secunda responsio P. Hurtadi ad nostram retorsionem est, negando quod aeternitas sit passio & proprietas Visionis, vultque, hanc solam Dei misericordia concedi. Verum hoc responsio negat, quod omnes alij concedunt, & non satis facit auctoritatem Tridentini, & vterius licet impugnatur. Sicut per peccatum mortale non tantum meremur substantiam inferni, sed etiam aeternitatem illius, tametsi aeternitas non sit proprietas peccata inferni, ita Theologi, quando asserunt, quod mereamur aeternitatem visionis, non se fundant in eo, quod aeternitas sit proprietas Visionis, sed quia vita aeterna proponitur nobis per fidem ut premium: ergo sive sit, sive non sit proprietas, dicendum est, habere rationem praemij.

10. Probatur nunc Conclusio 2. Si peccatum contineret malitiam infinitam, haec sane malitia non esset Infinita in quantitate aut numero, aut intensione: esset ergo infinitum in perfectione vel quasi perfectione, hoc est, in aliquo genere sumnum excogitabile: hoc autem est falsum: ergo non est malitia infinita. Seque-
lam concedunt adversarij. Minor probatur. Il-
lud est infinitum in aliquo genere, quo non potest in eo genere excogitari perfectius seu maius: quod principium omnes recipiunt, excepto Arriaga: sed hoc non verificatur in malitia peccati: ergo &c. Declaratur illud principium. Infinitum in quantitate, numero, intensione, differt ab infinito in perfectione per hoc, quod infinitum in intensione, quantitate & numero, constitutur per negationem termini intrinseci, hoc est: ad haec infinita (si dari possent) sufficeret non habere terminum intrinsecum, hoc est, ultimum instans aut punctum terminativum, aut ultimum gradum, aut ultimam unitatem: hoc inquam sufficeret, etiam si haberet terminum extrinsecum, hoc est, etiam si illi posset superaddi aliqua unitas, gradus, palmus &c. At vero Infinitum in perfectione non constitutur per negationem termini intrinseci: Deus enim est infinita perfectionis, & tamen habet terminum intrinsecum, cum sit unicus: constitutur ergo per radicalem negationem termini extrinseci, hoc est, exigit nullam esse excogitabilem perfectionem, cum qua non identificetur. Hoc posito probatur minor propositio. Vnum peccatum mortale est altero gravius: ergo habet terminum extrinsecum: & quia repugnat peccatum, quod sit omnium possibilium gravissimum, ideo quodlibet possibile peccatum habet terminum extrinsecum: ergo nullum est simpliciter infinitum.

11. Argumentum hoc, quod est ex mente S. Thomae, non placet Arriaga, qui sic argumen-
tatur

tatur. Ponamus implicare omnem creaturam, in modo omne Ens, etiam ipsum Deum, excepto homine: in tali casu homo (formaliter loquendo) non magis erit infinitus quam modus sit: per hoc enim quod cetera sint vel non sint possibilia, nihil accrescit (formaliter loquendo) nec decrecscit homini: atqui in illa hypothesi careret homo termino extrinseco: neque enim esset exigitabilis aliqua perfectio possibilis, qua non esset in homine: ergo si nostrum principium verum esset, esset infinitus, quod tamen est falsum, & contra hypothesin.

12. Ad hoc argumentum patet responsio ex dictis. Non enim dicimus, infinitum constitui per negationem formalem termini extrinseci, sed per negationem radicalem, hoc est, per talen entitatem, qua exigat identificari cum omni perfectione exigitibili in certo aliquo genere. Jam vero Homo secundum rationem suam specificam hanc exigentiam non habet, quia non exigit habere identificatas omnes perfectiones possibiles, neque hanc exigentiam habret (formaliter acceptus) in casu illius hypothesis, quia formaliter loquendo talis & non aliis esset, quam est modus: ergo non esset magis infinitus quam est modus. Econtra Deus secundum rationem suam specificam exigit identificari cum omni perfectione simpliciter impliciti in specie, seclusa omni imperfectione, & ideo est infinitus perfectus, nec habet terminum extrinsecum. Pariter igitur ratione, ut peccatum mortale, v. g. Homicidij, esset infinita malitia, deberet intrinsecè exigere contine-re malitiam Infidelitatis, odij Dei &c. atqui hanc exigentiam non habet: ergo non continet malitiam simpliciter infinitam.

13. Ad argumentum nostrum aliter responde conatur P. Conink, peccata esse quidem inæqualis malitia, si considerentur preciè prout habent oppositionem cum diabolice rationis, seu sub conceptu peccati philosophici, non item si considerentur in ratione offensæ Dei: vt sic enim ait, omnia esse æqualia, nec unum gravius alio, quin quatenus peccatum est mortalis offensæ Dei, inæqualiter avertit à Deo.

Sed contra primò. Quia loquendo de aver-sione positiva & formaliter ac intrinseca ipsi peccato, & non tantum de aversione consistente in privatione Gratiae sanctificantis, sic inquam certum est, peccata inæqualiter avertire à Deo; Ratio est: quia quid difficilius redditus regresus ad Deum, èd est facta major aversio: atqui aliqua peccata reddunt difficiliorem regresum ad Deum quam alia: ergo alia alijs magis avertunt à Deo. Major est clara. Minor probatur. Odium Dei reddit utique difficiliorem regresum ad Deum per illius amorem, quam furtum: item peccatum Infidelitatis reddit difficiliorem regresum ad Deum, quam cetera peccata, qua cum fide consistunt, quia Infidelitas tollit fidem, sine qua est impossibile reverti ad Deum.

14. Contra 2. Quis, ut argumentatur Card. Pallavicinus, ille magis avertire à Deo, & magis offendit Deum, qui majorem quis in-gnitionem voluntariè incurrit: Sed ex dubia inæqualiter philosophice peccantibus ille qui gravius peccat, voluntariè incurrit gravioriem in-gnitionem Dei: ergo magis avertitur, magis Deum offendit. Minor probatur. Qui quando malitia philosophica peccata est in uno gravius à Deo magis prohibetur, & Deus proprius illud magis iracutus & indignatur: ergo est difficultius reconciliabilis: ergo peccator est hoc quia magis aversus.

15. Probatur nunc Conclusio 3. Si pectum mortale contineret malitiam simpliciter infinitam, hoc ideo esset, quia dignitas Personæ offendit, auger gravitatem ipsius offensæ, & per consequens dignitas infinita auger gravitatem offensæ infinitum: atqui hæc ratio non probat inter nos ergo &c. Minor probatur, & simul redditus ratio priori nostra Conclusionis. Dignitas Personæ offendit non auger gravitatem offensæ secundum ipsam substantiam sua dignitas præcisè im-mediata, sed etenim, quatenus exigit intentioniter in mente ipsius offendit, seu in quantum apparet offendit: atqui cognitio quia peccatum cognoscit Deum esse bonum infinitum, est ratio imperfecta, & limitata, ac anigmatica, reportans videlicet bonum infinitum in tantum bonum & est modus perfectior, modus imperfectior: ratione sua limitationis habet quid politi-constere cum peccato: si enim esset ratio infinita Dei, redderet hominem impeccabilem: ergo dignitas offensæ licet infinita, & aliquo modo etiam cognita ut infinita, non auger malitiam peccati, ut fiat simpliciter infinita.

Probaruntur Conclusio 4. Ex eod. Card. Pallavicini. Nullum malum, inquit, potest esse infinitum: ergo nec peccatum. Antecedens problema. Vel enim est necessarium, vel contingens. Non necessarium: quia omne necessarium est bonum, nec contingens: quia Deus illud cognoscit, adeoque liberè absuleret ab eo impediens: sed impossibile est, ut voluntas non efficaciter ostendat, ac repudiet malum infinitum cognitum ut tale, sicut impossibile est, ut non amet & vellet, etiam infinitum cognitum ut tale, tantum enim habet vim bonum ad excitandum amorem, quoniam habet malum ad excitandum odium: ergo malum infinitum contingens est impossibile.

16. Probatur Conclusio iterum à aperte. Malitia peccati tanta & non major est, quam in bonitas debita, qua per peccatum formaliter excluditur: sed hæc bonitas debita non est bonitas infinita, sed est simpliciter finita, ergo etiam malitia peccati non est simpliciter infinita sed finita. Major videtur innegabilis. Declaratur tamen amplius. In tantum aliqua forma est malitia, in quantum privat subiectum aliquo boni debito, & illius bonitatem non compensat: ergo gradus malitiae mensuratur per ordinem ad gradum

dam bonitatis formæ quâ privat, & quâ sit debita: si enim debita non est, non dicitur subiectum malè affectum, aut malè se habere per carentiam illius formæ.

17. Confirmatur. Nam Bonum & Malum habent se ad invicem in moralibus, sicut rectum & obliquum in physicis aut Mathematicis: sicut ergo linea obliqua eò magis est obliqua, quò magis recedit à rectitudine: ita in moralibus eò aliquid est magis malum, quò plus recedit à bonitate hic & nunc debita.

18. Minor verò Argumenti facti est etiam apud adversarios in confessio. Nam forma debita denominans hominem moraliter bonum & rectum, non est alia, quàm ille actus qui excludit per peccatum: sed bonitas illius actus est bonitas tantum finita: ergo bonum exclusum per malitiam peccati, est bonum finitum.

DICES. Poteſt actus peccaminosus habere sex gradus intentionis, & tamen actus debitus non debet habere sex gradus intentionis; ſufficienter enim excluderetur actus malus per unicum gradum actus boni: ergo poteſt in actu malo eſte major malitia, quàm ſit bonitas in actu oppoſito debito. 19. Diftinguendo conſequens: poteſt eſte major materialiter & intensivè, vel etiam extenſivè, & quoad numerum actuum, concedo: formaliter ſeſi ſecundum formalitatem malitiae, qua in singulariſ gradibus imbibitur, & de qua eſt preſens quaſio, Nego conſequentiam. Vnde hi eſſet poſſibilis actus infinitè intensus, eſſet utrique infinita malitia materialiter, ſed non formaliter, hoc eſt, non ſecundum illam formalitatem quam adverſarij volunt eſſe ſimpliciter infinitam in omni peccato mortali, & in omni gradu illius. Confirmabuntur dicta ex ſolutione objectionum.

Solvuntur Argumenta contraria.

19. Objicitur priuò ſamolus Argumentum calculatorum. Quòd Major eſt dignitas offensi, eò major eſt gravitas offensi: ergo ſi dignitas offensi eſt ſimpliciter infinita, etiam offensa eſt ſimpliciter infinita in ratione offensi: atqui perſona offensi eſt ſimpliciter infinita: ergo etiam offensi eſt infinita.

Priuquam repondeamus direcțe, retorque- tū Argumentum, oſtendendo quòd nimis pro- batur. Imprimis probarer, quòd etiam Amor Dei eſt infinitè bonus. Quòd enim præſtantior eſt perſona amata, eò præſtantior eſt Amor: ſed Per- ſona divina eſt infinitè præſtant: ergo amor il- lius eſt infinitè præſtant: quod omnes negant.

Secundo probaret argumentum, quòd mali- tia peccati tanta ſit, quantum eſt valor ſatisfac- tio- nis & Meritorum Christi, adeoque Christus non ſatisficeret ſuperabundanter, nec unius actus Chri- ſti ſuſſiſt ſuſſiſt pro omnibus peccatis. Pro- batur autem ex fundamento adverſariorum. Sa- tisfactio Christi utique non fuſt major in ſuo ge- nere, quàm fuerit dignitas Christi ſatisfacientis,

K k 3 quapropter

& Dei offensi: ſi ergo malitia peccati aſſurgit ad infinitam malitiam aequali dignitati offensi & Christi ſatisfacientis, erit per conſequens aequalis ſatisfactioni Christi: ergo hæc non ſuperabundat.

20. Retorſionem hanc censuit ex adverſa- rijs P. Bernal. d. 4. f. 6. a. n. 125. aliter ſolvi non poſſe, quàm aſſerendo, omnes & ſingulos actus meritorios Christi ſuſſe infinitè intentos. Verū hanc intentionem eſſe Chymericam ſuppono ex Philosophia, & omitto alia, que huic reponſioni opponi poſſent.

Tertiò retorqueri poſteſt argumentum ad hominem contra adverſarios, quorum plerique volunt, peccatum Veniale eſte etiam offensam di- vinam propriè dictam, & tamen negant habere malitiam infinitam: certè hic non minùs pro- dicit calculatio, quàm in peccato mortali, vt per ſe maniſtum eſt.

21. Ad Argumentum repondeatur direcțe, diſtinguendo antecedens. Gravitas offensi cre- ſcit creſcente dignitate offensi, augmento & pro- portione Arithmeticâ ſeu rationali, negatur, Geometricâ & Irrationali, conceditur antecedens, & negatur conſequentia. Proportio rationalis vo- catur illa, qua obſervatur inter extrema, quorum unum ita poſteſt crescere, vt adæquet alterum: v.g. quòd ſunt plures homines, eò ſunt duplò plures o- culi, & oculi centum hominum poſſunt adæquari à numero Ducentorum hominum. Proportio Irrationalis eſt, qua obſervatur inter extrema, quorum unum non poſteſt vñquam ita crescere, vt adæquet alterum, prout contingit in cognitione & objecțo: ſi enim objecțum eſt perfectius cognitione, eò quòd objecțum ſi ſubſtantia, cognitione verò accidens, nūquām poſteſt cognitionis accidentalis perfectio trefcendo adæquare perfe- ctiōnem objecți, & tamen etiam hic procedit illa calculatoria propositio: quòd eſt perfectius objec- ſum, eò eſt perfectior cognitione. Jam verò ad hoc genus extremon pertinere extrema, de quibus diſputamus. Sicut enim amor & honor nūquām poſteſt aſſurgere ad cum gradum bonitatis, in quo conſiſtit dignitas divina amata & honorata, ita nec offensa ſeu contemptus: nam, vt vidimus, offensa non poſteſt eſſe in maiore gradu malitiae, quàm in quo gradu bonitatis eſt amor & honor debitus, qui ſemper eſt & manet Finitus.

Replicabis. Offensa dignitatis creatæ in ſuo genere eſt in eo gradu malitiae, in quo gradu eſt dignitas offensi: ergo idem dicendum erit de offensa dignitatis creatæ. Retorqueo. Honor debitus dignitati creatæ eſt in eo gradu bonitatis, in quo eſt dignitas honorati: ergo etiam honor debitus Deo. Si adverſarij negant antecedens retorſionis, negabo ego antecedens replicæ: ſi verò conſecuo antecedente negant conſequen- tiam, negabitur etiam eorum conſequentia, & paritas. Eſt autem hæc diſparitas. Dignitas Perſona creatæ eſt finita, & ideo taxat ſibi certum gradum honoris, quo major poſſibilis quidem eſt, ſed illi dignitati indebitus, adeoque excedens.

quapropter in hoc sensu potest concedi, quod honor & honoratio in suo genere adaequent dignitatem personæ creatæ: Deus autem non ita taxat sibi honorem, ut major possibilis illi non debeatur à pura creatura: sed quacunque honoratione posita si est alia major possibilis, etiam hæc potest Deo esse debita, si eam exigat: quapropter honoris debitum taxatur hic & nunc mediante cognitione & dictamine practico quod aënum honoris præcedit: & per consequens eodem modo taxatur offensa talis honoris exclusiva.

22. Objicitur 2. Illud malum est simpliciter infinitum in ratione demeriti, quod mereatur pœnam simpliciter infinitam: sed talem mereatur peccatum mortale: ergo &c. Minor probatur, quia pœna æterna æquivalit pœna temporalis infinitè intensæ: in modo tolerabilius & optabilius videtur, sustinere pœnam infinitè intensam tempore finito, quam pœnam acerbissimam per totam æternitatem. Responderi posset primò, Negando minorem. Reverâ enim pœna æterna à parte post, non est infinita categorematicè, sed tantum syncategorematicè, quia nunquam ponitur reiplâ nisi in duratione finita. Porro pœna simpliciter infinita in intensione est impossibilis, & ideo non potest comparari cum pœna æterna: quomodo autem argumentum retorquendum sit in actu bono, jam suprà contra Huradum ostensum est.

23. Verum, demus pœnam æternam posse variari pœnam simpliciter infinitam. *rg.* ad argumentum negando Majorem, quemadmodum adversarij negare debent in merito præmij æterni. Quare autem tam præmium quam pœna debet esse æterna, etiam actus meritorij & demeritorij non sint simpliciter infiniti, non spectat ad hunc locum, sed ad tractatum de actibus humanis. Breviter rationem utriusque dat Card. Pallav. & etiam post S. Augustinum proponit Comptonus. Hæc enim (inquit Card.) est conditio naturæ rationalis, ut debeat sibi in aliquo termino Boni vel Mali; & quidem nisi terminus boni posset naturaliter esse firmus & æternus, homo appetitu naturali appeteret aliquid impossibile, dum appetit perpetuam felicitatem. Econtra nisi pœna deberet esse æterna, Deus non esset summe timendus, siquidem omne temporale potest contemni, utpote non oppositum cum ultimo fine, hoc est æternâ felicitate, quam solam necessariò desideramus.

Quod autem attinet ad pœnam æternam, alia specialis ratio paulò post redetur.

24. Respondeatur nunc ad Argumentum 2. Distinguendo Majorem. Quod mereatur pœnam infinitam, est etiam infinitum, eo modo quo pœna est infinita, concedo, alio modo quem adversarij contendunt, nego Majorem & distinguo Minorem. Pœna æterna est infinita præcisè quoad durationem à partè post, concedo Minorem, est infinita quoad intensiōnem vel perfectionem, nego Minorem; & distinguo conse-

quens: ergo etiam peccati malitia est infinita quoad durationem, concedo consequentiam, alio modo, nego consequentiam. Itaque peccatum mortale est ex natura sua irreparabile quod peccanti, adeoque quantum est ex se est æternum, nisi gratis condonetur: negat porro condonatione evadit simpliciter æternum. Vter illi homini decadenti in peccato mortali, negatur Dei omnis condonatio: ergo jam evadit hoc deus infinitum: & non nisi ut sic constituto pœna debetur æterna pœna: ergo ut sic est fama proportionis inter pœcum mortale & pœnam æternam.

25. Hinc quidam Recentior Hispanus estimat expeditè rationem reddi, quare pœnam æternum puniatur. Cum enim peccatum datur æternum, hoc ipso æternum constituit inimicium Dei: atqui offensus habet Ius tractandi nullum inimicum, quamdiu manet inimicium: ergo Deus Ius æternum malum tractandi inimicium. Ad promerendam ergo pœnam æternam non requiritur malitia infinita intensiæ, seu in proportione, sed sufficit infinita duratio pœcum, propter impossibilitatem condignæ satisfactionis (ad adversarij facientur esse) praestanda à creatura præra, & propter negationem condonationis sumæ æternam.

26. D I C E S. Causa debet esse effectui, ergo si aliquid est causa aliquæ effectus infiniti, debet etiam causa esse aliquæ modi infiniti: atqui peccatum actuale causat aliquæ effectum infinitum, nempe voluntatem divinam non condonandi peccatum per totam æternitatem: Ergo debet etiam ipsum peccatum actuale esse aliquo modo infinitum: non est autem infinitum quoad durationem; ergo quoad pœnum voluntatem seu malitiam. Omisla rectio in actu bono merente voluntatem Dei præmiantem æternum, Respondeatur directè, Distinguendo antecedens: Causa adæquata debet esse infinitum, concedo, inadæquata, nego antecedens. Voluntas Dei nonquam condonandi, habet possit pœna causâ (impropriè loquendo, hoc est pro determinativo) voluntatem divinam essentialem quod peccatum. Hoc modo cognitio transiens causa sui speciem perpetuam; homicidium tunc causa irregularitatem perpetuam, & sic de causis alijs.

27. Objicitur 3. Quæcumque equivalenti vni tertio, æquivalent inter se. Sed malitia peccati & pœna quoad intensiōnem infinita, & equivalenti vni tertio, nempe pœna æterna: ergo quæcumque equivalenti inter se: ergo sicut pœna infinita est simpliciter infinita, ita & malitia peccati erit simpliciter infinita. *rg.* Transmissum nunc Minore, quod pœna simpliciter infinita æquivalat pœna æterna, (quod in rigore fallitur est, ut jam suprà dictum) distinguo Majorem. Quæ æquivalenti vni tertio eodem genere æquivalentiæ, æquivalenti inter se, concedo Majorem, quæ æquivalenti diverso genere æquivalentiæ,

nego Majorem: cuius rei plura exempla supponunt. Sic centum Aurei sunt aequales equo, & equus est aequalis Juri in equum quod habet dominus, & tamen centum aurei non sunt aequales Juri domini in equum: hoc est: si ego detinere equum alienum, non satisfacerem Justitiae ad aequalitatem, si domino repetenti equum, obtruderem centum aureos, volens retinere equum: cogitem enim illum ad vendendum equum. Itaque Jus seu Dominium Equi, & centum aurei sunt quidem aequalia eidem equo, sed non sunt aequalia inter se; alioquin satisficeret Justitiae à fure, si daret centum aureos, retento equo, quia Justitia non obligat nisi ad aequalitatem. Ratio autem est, quia Dominium est aequalis equo tanquam facultas disponendi de re, tanquam objecta talis facultatis: Centum Aurei sunt aequales equo in ratione pretij, si equus emendus esset: sicut ergo color in ratione objecti ad aequalitatem potest, sicut etiam color in ratione pretij, nec tamen Florenus adaequat potentiam Visivam in ratione objecti sicut adaequat color, ita nec centum floreni adaequant Jus Domini, volentis equum suum adhuc existentem potius, quam eius pretium.

28. Pari modo pena infinita in intensione, aequalet (vt nunc permitto) penam aeternam quod numerum, comparando v. g. numerum dierum cum numero graduum, peccatum vero non adaequat penam aeternam hoc generi aequivalente, sed in ratione causae demeritoriae, seu in ratione formae constituentis inimicorum, quo sensu non adaequat penam simpliciter infinitam, quia in tantum meretur penam aeternam, in quantum ipsum peccatum durat aeternum: quapropter si infligeretur pena simpliciter infinita, & peccatum adhuc permaneret transacta jam penam infinitam intenta, adhuc maneret jus ad penam aeternam, & sic pena esset major quam sit malitia peccati, qua non meretur pro tempore determinata penam simpliciter infinitam.

29. DICES. Esto pena inferni, non sit pena simpliciter infinita, revera tamen peccatum mortale meretur penam simpliciter infinitam: alioquin male dicentes Patres & Theologi, Deum punire peccata circa seu infra condignum. *¶* Cum pena simpliciter infinita sit impossibilis, repugnat, quod peccatum illam meretur. Deinde talium est, quod peccatum defacto non puniatur ad aequalitatem, ita ut illud quod deest, sit pena simpliciter infinita, neque haec est mens PP. aut Theologorum, sed dicere volunt, quod de Misericordia Dei merito cogitandum sit, eam aliquantum minus punire, quam condigne posset. Ceterum Scriptura S. non semel indicat aequalitatem penarum. Deuter. 25. v. 7. *juxta mensuram delicti erit & plagarum modus Apoc. 18. v. 7.* Quantum glorificari se & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & lacum. P. Martinus Espera aliter intellegit illud effatum, sicut & illud, quod Deus pramisit ultra condignum: & dicit, non posse

aliter verificari universaliter, nisi in hoc sensu, quod plus mali sit in peccato, quam in pena peccati, quocunque tandem pena infligeretur, cum sint diversi ordinis: & econverso plus boni sit in premio, quam in Merito, quia sunt diversi generis, & peccatum constituit supremum genus mali, adeoque non potest ab illo alio malo in ratione mali aequali; & econverso Visio Beata constituit supremum genus Boni creati accidentalis.

30. Objicitur 4. Gravitas mali pensatur à præstantia Boni quo privat, & consequenter, illud malum quod privat bono simpliciter infinito, est malum simpliciter infinitum: atqui peccatum privat bono simpliciter infinito, nempe Deo, ergo est infinitum malum. *¶* Distinguendo majorem. Quod privat infinito bono secundum se & immediate, concedo: quod privat infinito bono duntaxat quoad possessionem finitam & limitatam, nego ma. & eodem modo distinguenda minore negatur consequentia. Peccatum ergo non aliter privat Deo, quam quatenus privat visione Beatificâ.

31. Objicitur 5. Illud est malum simpliciter infinitum, quod auferit à Deo bonum simpliciter infinitum: sed hoc facit peccatum mortale, auferit enim à Deo rationem ultimi Finis, & eum transfert in creaturam. *¶* 1. Hoc modo probari posse, quod actus honestus esset bonum simpliciter infinitum: nam quod tribuit Deo bonum simpliciter infinitum, et bonum simpliciter infinitum; sed actus honestus tribuit Deo bonum simpliciter infinitum, nempe rationem ultimi finis, ergo &c. *¶* 2. Negando Minorem, & ejus probationem. Non enim auferit peccatum à Deo hoc quod est, esse ultimum finem rerum omnium, sive: esse omnibus creaturis propositum ut ultimum Finem: sed solum auferit à Deo exercitium ultimi finis respectu hominis peccantis, & pro hoc casu particulari: hoc est, peccatum est actus, quo peccator non ordinat hic & nunc suas actiones in Deum ut ultimum finem: hoc autem exercitium est bonum simpliciter finitum, & Deo extrinsecum, consistens videlicet in actu virtutis, qui per peccatum excluditur: ergo etiam privat illius est simpliciter finita.

32. DICES. Saltem illud peccatum est simpliciter infinitum malum, quo quis intendet destruere Deum, nec enim malitia pensatur ex eventu, sed ex affectu. Responderi posset retorquendo Argumentum in actu volente Deum conservare ab interitu, qui esset infinitum bonus. Directe responderet Card. Pallav. affectum non accipere bonitatem vel malitiam ad mensuram affectus chymericus. Tunc enim affectus estimatur perinde ac eventus, seu actus & effectus simul, quando effectus est simpliciter possibilis, ac proinde quando affectus posset in aliquo casu esse effectivus illius effectus. Proculdubio enim affectus destruendi Deum, non habet tantam malitiam, quam habet, si illud possibile esset: nam in hoc casu teneretur Deus illum impedire, cum ta-

men defacto non teneatur. Omissa hac response, qua difficultate non caret;

Respondeo, Negando antecedens: nam talis affectus limitatur ab imperfectissima cognitione, & preterea ejus malitia non potest esse major, quam sit bona rectitudo opposita, sc. affectus non destruendae Deum, qua est finita.

33. Objicitur 6. illud est malum simpliciter infinitum, quod habet infinitam ineligibilitatem, hoc est, quod nunquam licet eligeretur, etiam per impossibile ad bonum infinitum obtinendum servire & necessarium est: atqui tale est peccatum: ergo &c. Habet hoc argumentum instantiam in peccato veniali, & facile Respondeatur, Ineligibilitatem peccati non provenire ex infinitate malitiae, sed ex oppositione cum voluntate legislativa Dei, qua est Regula omnis prudentis electionis. Si enim secundum se esset malitia infinita, tunc esset majus malum quam omne bonum possibile, ad quod obtinendum potest permisso peccati deseruire, hoc autem est falsum: quia Deus non potest permettere peccatum, nisi ad bonum, vel majus vel saltus aequaliter obtinendum illius permissione.

34. Objicitur 6. Si homo haberet infinitos gradus Gratiae, illi omnes expellerentur per unum peccatum mortale: ergo debet esse infinita malitia, quia habet vim privandi infinito Bono. &c. Transeat antecedens, Nego Conseq. Non sufficit ad rationem mali infiniti, esse incompossible cum bono infinito in intentione, v. g. si daretur in me amor infinitus intensus alicuius pura creature, cum illo esset incompossibilis affectus odij, quantumvis remissus, eisdem creaturae, & tamen hic gradus non esset in ullo sensu infinitus. Praterea ut privatio alicuius boni sit in eo gradu malitiae, in quo gradu bonitatis est bonum quo privat, debet hoc bonum esse debitum, ut jam supra notatum est.

Ex dictis concludimus, non ideo Incarnationem Verbi fuisse necessariam, & pura creatura satisfactionem pro peccato impossibilem, quod peccatum sit infinita malitia, sed aliam rationem querendam esse.

CONTROVERSIA II.

An pura Creatura posse condigne satisfacere pro peccato mortali, proprio vel alieno.

§. I.

Premittuntur aliqua de Merito Prima Gratiae, & statuitur vera sententia de satisfactione.

35. A Dvertendum est discriberem inter Meritum & Satisfactionem. Satisfactione supponit offenditam propriam dictam, qua quis aliam perso-

nari, cui reverentiam & honorem debet, tempit & in honore non debet, sive deinde hic committit fuerit contra Justitiam Commutativam, sive contra aliam virtutem, v. g. contra Religionem, vel aliam innominatam: uno verbo: supponit aetatem actionem, quo alter rationabiliter ad indigneationem, avercionem & inimicitiam, vel falso amicitia dissolutionem commoveri potest, donec offendens exhibeat condignam satisfactionem, qua exhibita, cessat per se, absque illa remissione offendit, Titulus & Ius ad indigneationem & avercionem, nec potest amplius esse rationabiliter infensus. Quapropter satisfactione requiri aequalitatem seu aequalitatem inter opus satisfactionis, & inter negationem offendit, debet esse eiusdem aetimabilitatis, cujus non fuisse offendit. Meritum econtra regum primum alterius liberalitate conferendum, in quo debet quidem habere proportionem, in opus a tali persona profectum, si dignum est primum, non tamen insertum premiis necessariis primum, nisi pactum praeceperit: neque etiam requirit aequalitatem valoris, nam per se virtus in gratia factum, meretur augmentum gloriae, & tamen hoc augmentum est quidem praestantius actu virtutis facta in via. Sic et in politicis, si aliqui Aulico propter egregium cinus conferunt Praefectura vel Fons, et primum proportionatum, sed non aequaliter, nam enim illud facinus emeret tanto precio, non ponimus. Potest ergo primum in valorem primum excedere, & tamen esse proportionatum, seu condignum. Hoc discrimine potest nequam dicamus de possibiliitate condignae satisfactionis pro peccato mortali, placet breviter aliquod dicere (quamvis hic non magnopere pertinet de possibiliitate Meriti prima Gratiae, aut remissione peccati alieni).

Prima Sententia negat, posse puram creaturam in gratia existentem, mereri condignam infusionem Gratiae. Ita Vasq. Gasq. Hum. Merarius, Petrus-Hurt. Atriaga. Aldrete.

Secunda affirmit. Ita Suarez, Grandis, VVadingus, Ripalda, & alii RR. Card. de Lugo limitat ad creaturam habentem plenitudinem Gratiae.

Sententiae negant possibiliter, adeo affirmant implicantiam, incumbit probatio. Probatationes affectam, & quid ad illas responderet possit, breviter indicabo.

36. Argumentantur aliqui primi. Quis potest id quod est minus, neque potest id quod est plus: sed pura creatura non potest condigne facere pro peccato alieno, quod est minus quam Mereri Gratiam sanctificantem: ergo non potest hanc Mereri. Minor probatur. Nam infinita gratia non solum est extincio peccati, qualiter satisfactione, sed est insuper Assumptione in Amorem, quod utique plus est, quam praeceps definit esse inimicum. &c. Distinguendo Majorum: triusque debeat esse causa adaequata, concedo Majorum.